

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

' (') 5846 sayılı Yasanın ek 2. maddesinin Anayasaya aykırılığı iddia olunan son paragrafi şu şekildedir;

'Bu kanunun sinema eseri sahipliği ile ilgili hükümleri, 4110 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 12/06/1995 tarihinden sonra yapımına başlanan sinema eserlerine uygulanır.'

5846 sayılı Yasanın sinema eseri sahipliği ile ilgili 8. maddesi ise şu şekildedir;

'Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir.

Bir işlenmenin ve derlemenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları mahfuz kalmak şartıyla onu işleyendir.

Sinema eserlerinde; yönetmen, özgün müzik bestecisi, senaryo yazarı ve diyalog yazarı, eserin birlikte sahibidirler. Canlandırma tekniğiyle yapılmış sinema eserlerinde, animatör de eserin birlikte sahipleri arasındadır.'

İptali istenen ek 2. madde hükmü ilk bakışta sinema eserleri sahipleri yönünden yasa koyucunun takdiri kapsamında ve yasaların, yürürlük tarihinden itibaren ortaya çıkacak hukuki ilişkilere uygulanması bakımından yerinde bir düzenleme gibi görünmekte ise de, gerek sinema eserleri gerekse diğer eserler ve bağlantılı haklar yönünden koruma sürelerinin uzatılması ve sinema eseri sahipliği ile diğer eser ve bağlantılı hak sahipliği bakımından eşitsizlik ve mülkiyet hakkına müdahale oluşturması ile sanatın ve sanatçının korunmasına dair Anayasa hükmünün ihlali bakımından Anayasaya aykırıdır.

Anayasamızın 10. maddesinde düzenlenen 'eşitlik ilkesi'nin uygulanması bakımından aynı hukuki statüde bulunan, müzik eserleri, güzel sanat eserleri, ilim edebiyat eserleri sahiplerinden farklı olarak, 5846 sayılı Yasanın ek 2/son maddesinde sinema eserleri yönünden eser sahipliği konusunda 12/06/1995 tarihli Yasa değişikliği öncesi ve sonrası bakımından bir ayırım yapılmıştır. Bu tarihten sonra yapımına başlanan sinema eserleri bakımından 'senaryo yazarı', 'diyalog yazarı', 'yönetmen' ve 'özgün müzik bestecisi' ile canlandırma varsa 'animatör' birlikte eser sahibi sayılırken, bu tarihten önce yapımına başlanan filmler yönünden yegane eser sahibi ilgili sinema filminiimal ettiren'dir. Görüleceği üzere yasa koyucu ilim edebiyat eserlerini, müzik eserlerini, güzel sanat eserlerini ve sinema eserlerini bir arada düzenlerken ve diğer eserler yönünden süre bakımından herhangi bir yürürlük tarihi belirlemez iken, sadece sinema eserleri bakımından farklı bir düzenleme yapmıştır. Bağlantılı haklar için de herhangi bir süre sınırı yoktur. Sözgelimi 1995 yılından önce yapılan sinema filmlerinde rol alan oyuncular için bu tür bir sınırlama getirilmemiştir. İlk bakışta, yapılan yeni düzenlemenin doğal ve olması gereken bir düzenleme olduğu izlenimi uyansa da, esasında düzenlemeden önce 20 yıl olan koruma süresinin 70 yıla çıkarılması nedeniyle ciddi bir eşitsizliğin ve mülkiyet hakkı ihlalinin meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bunun bir sonucu olarak müzik eserleri, ilim edebiyat eserleri, güzel sanat eserleri bakımından eser sahipliği için farklı, sinema eserleri bakımından farklı hukuki sonuçlar meydana gelebilmektedir.

Yapılan yasal düzenleme ile 1995 yılından önce bir sinema filmini imal ettiren yapımcı, ek 2. madde nedeniyle hem 50 yıl daha eser sahibi olarak kalmaya devam ederken, hem de aynı Yasanın 80. madde gereğince bir de film yapımcısı olmasından dolayı 'bağlantılı hak sahibi' durumuna gelmektedir. Böylece film yapımcıları hem 50 yıl daha eser sahibi olmaya devam edip, ayrıca birde yapımcı sıfatını elde ederek bağlantılı hak sahipliğine de sahip olurken, yönetmen, senaryo yazarı, diyalog yazarı, özgün müzik bestecisi gibi sinema eserinin gerçek sahipleri, ilave 50 yıl daha hak sahibi olamamakta ve hemen her gün televizyonlarda yayınlanan filmlerden dolayı herhangi bir gelir elde edememektedir.

Benzer şekilde 5846 sayılı Yasanın 80. maddesinde yapılan düzenleme ile film yapımcıları, filmlerinin ilk tespitini gerçekleştiren kişiler yönünden bağlantılı hak ihdas edilmiş ve ayrıca bir sinema filminde rol alan icracı sanatçılar ve sinema eserinin sahipliği bakımından yürürlük için her hangi bir süre sınırlaması getirilmemiştir. Bu nedenle söz gelimi bir sinema filminde rol alan bir icracı sanatçı ya da sinema filminde kullanılan müzik eserleri, özgün müzik bakımından, bu sinema eseri 12/06/1995 tarihinden önce yapımına başlanmış olsa dahi Yasanın 43. maddesi gereğince böyle bir sinema eserinin televizyonda, internet ortamında yayınlanması nedeniyle eser icra fonogram ve yapımlar için bazı hallerde bedel talebi mümkün iken, sadece sinema eserleri yönünden bunun mümkün olmaması gibi bir sonuç ile karşılaşılması ihtimal dahilindedir. Oysa 4110 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihte sinema eserleri yönünden koruma süresi 20 yıl iken, halen sinema eserleri ve diğer eserler bakımından koruma süresi 5846 sayılı Yasanın 27. maddesi gereğince eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıldır. Böylece 12/06/1995 tarihine kadar bir sinema eserinin yapımcısı ancak 20 yıl süre ile sinema eserinden dolayı telif hakkı geliri elde edebilmekte iken, 4630 sayılı Yasanın 16. maddesi ile yapılan değişiklikten sonra filmin aleniyet tarihinden itibaren 70 yıl süre ile gelir elde edebilecektir. Bu durumda söz gelimi 12/06/1975 tarihinde alenileşen bir sinema eseri bakımından sinema filminin yapımcısı 12/06/1995 tarihine kadar koruma ve bedel talep hakkına sahip iken, bu süre yasa değişikliği sonucunda 2045 yılına kadar uzamıştır. Buna bağlı olarak 1995 yılında sinema eseri sahibi olarak kabul edilen senaryo yazarı, yönetmen gibi kimseler 2045 yılına kadar bu filmin televizyonlarda yayınından dolayı gelir elde edememek durumu ile karşı karşıyadır. 20 yıllık koruma süresi 70 yıla çıkarılmış ve sinema eseri için yönetmen, senaryo yazarı gibi kimseler sinema eseri sahibi olarak kabul edilmiş olmakla birlikte bu kimseler iptali istenen yasa hükmü nedeniyle koruma sürelerinin uzatılmasından yararlanamamaktadır. Gerek sinema filmlerinde gerekse fonogramlarda rol alan ya da icrada bulunan sanatçılar yönünden böyle bir sınırlama mevcut değil iken, sinema eserleri sahipleri yönünden bu şekilde bir sınırlama getirilmesi Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10. maddesinde yer alan 'herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebepler ile ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.' hükmüne aykırı olup yasa hükmünün bu nedenle iptali gerekir.

Öte yandan bir sinema filminin yapım tarihinden daha sonra yapılan yasa değişikliği ile koruma süresi 20 yıldan 70 yıla çıkarılmış olmasına, filmin yapımcısının sinema eseri sahibi olmaktan çıkarılıp bağlantılı hak sahibi sayılmasına, daha önce eser sahibi sayılmayan senaryo yazarı, yönetmen, diyalog yazarı, özgün müzik bestecisi gibi kimselerin sinema eseri sahibi sayılmasına rağmen sonradan uzatılan koruma sürelerinden dolayı sadece halen mevcut yasaya göre eser sahibi sayılmayan film yapımcısı telif hakkı geliri elde edebilir iken, koruma süresinin sonradan uzatılmış olması ve bu nedenle ortaya çıkan yeni durum nedeniyle ve yasadaki değişiklikten dolayı eser sahibi sayılan kimselerin telif hakkı nedeniyle gelir elde edememeleri nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 'sanatın ve sanatçının korunması' başlıklı 64. maddesine aykırılık söz konusu olup ilgili yasa hükmünün bu nedenle dahi iptali gerekir.

Nihayet aynı yasa hükmü Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 35. maddesinde düzenlenen 'mülkiyet hakkı' başlıklı Anayasa hükmüne dahi aykırıdır. Zira 70 yıla uzatılan koruma süresi nedeniyle ortaya çıkan ek koruma dönemine bağlı gelirden filmin yapımcısı yararlanır iken, mevcut Yasaya göre sinema eserinin sahipleri olan kimselerin yararlanamaması, 20 yıldan 70 yıla uzatılan koruma süresinin 50 yıllık ilave çok uzun bir dönemi kapsaması ve bunun filmin yapımı anında mevcut olmayıp sonradan düzenlenmiş olması nedeniyle geçmişe yönelik olarak sinema eseri sahiplerinin mülkiyet hakkının da sınırlandırılması söz konusudur. Zira bir yandan koruma süresi 70 yıla çıkarılırken ve daha önceden eser sahibi olarak kabul edilmeyen yönetmen, senaryo yazarı gibi kimseler eser sahibi olarak kabul edilirken, bu tarihten itibaren uzatılmış olan koruma süresi içinde eser sahipliğinden dolayı gelir elde etmesi gereken bu gibi kimselerin bu hakları ortadan kaldırılmaktadır. Böylece 1995 yılından itibaren 50 yıl daha gelir getirecek olan ve hemen her gün televizyonlarda yayınlanan eski sinema filmleri sadece yapımcıya gelir sağlamakta, eserin gerçek sahipleri bu haktan ve gelirden 50 yıl daha mahrum kalmaktadır. Bu sınırlamada her hangi bir kamu yararı mevcut olmadığından 5846 sayılı Yasanın ek 2. maddesinin son fıkrasının bu nedenle dahi iptali gerekir. (')." "